

domenii ca dotarea tehnică a instalațiilor miniere și prelucrarea produselor primare, pregătirea personalului tehnic și a cadrelor de specialitate, organizarea în asociații profesionale pe ramură, editarea unor periodice și lucrări dedicate mineritului și metalurgiei.

Autorul dedică cel de al treilea capitol al cărții exclusiv industriei extractive a metalelor prețioase, scoțând în evidență rolul aurului și argintului pe plan istoric mondial, cât și importanța acestei ramuri miniere pentru economia românească. Evoluția cantitativă a producției aurifere prezentată de autor reprezintă un argument convingător în acest sens. În acest context sunt descrise regiunile aurifere ale României, punându-se un accent deosebit pe „patrulaterul aurifer” al Munților Apuseni. Rolul statului în evoluția mineritului aurifer este încă o dată scos în evidență, iar analiza cea mai detaliată se referă la politica statului privind prețul metalelor prețioase. Autorul subliniază faptul că statul a acordat prețuri tot mai înalte pentru achizițiile de aur, în condițiile în care se ajungea la filoane tot mai greu de exploatat, care necesitau cheltuieli de investiție tot mai mari. Aceste investiții au fost conectate de autor la prezența capitalului bancar și industrial în mineritul aurifer. Aspectele tehnice legate de metodele de exploatare și prelucrare a minereurilor aurifere sunt prezentate într-o secțiune specială, acordându-se o atenție deosebită uzinelor metalurgice. Cea mai cunoscută uzină de stat se afla la Zlatna, ulterior acordându-se o atenție sporită uzinei de la Firiza de Jos. După cum arată autorul, progresele cele mai mari le-a înregistrat Uzina Metalurgică de la Târnăveni, după ce a fost preluată de Societatea „Mica”. Fabrica Societății „Phönix” de la Baia Mare a cunoscut, de asemenea, o diversificare treptată a produselor chimice și metalifere obținute.

Înfățișarea activității productive reprezintă o preocupare predilectă a autorului, pe primul plan aflându-se Regia Întreprinderilor Miniere și Metalurgice ale Statului din Ardeal (R.I.M.M.A.). Modul de activitate și organizare a minelor statului este descris amănunțit, începând cu cele din zona Baia Mare și până la cele din Munții Apuseni. Societățile particulare și asociațiile miniere ocupă și ele un loc important în economia lucrării și cititorul află cu această ocazie că societatea carboniferă „Petroșani” a jucat, cu timpul, un rol tot mai mare și în extracția metalelor prețioase. Societatea „Mica” este amintită în treacăt de această dată, întrucât autorul a dedicat un volum special activității ei. Tot astfel, alte asociații și societăți miniere înfățișate de autor sunt reluate în volumul amintit, întrucât au ajuns în sfera de influență a Societății „Mica.”

Profesorul Mircea Baron înfățișează un tablou aproape complet asupra mineritului auro-argintifer în România, având la bază o documentație extrem de abundentă din fondurile arhivistice locale, cât și din literatura tehnică și istorică de specialitate. Trăsăturile generale ale vieții economice românești din prima jumătate a secolului al XX-lea sunt evocate astfel în mod convingător.

Ludovic Báthory

Cristina RIȘCUȚA, *Exploatarea Roșia Montană. Investiții economice și realități social-culturale (1919-1948). Roșia Montană Mine. Economic Investments and Social-Cultural Realities (1919-1948)*, Alba Iulia, Edit. Altip, 2007, 151 p.

În prima jumătate a secolului al XX-lea dezvoltarea industriei aurifere din România a luat o asemenea amploare, încât prezentarea ei generală în istoriografie nu reușește să reconstituie cu fidelitate procesele economice și sociale în desfășurare. Numeroase exploatări locale denotă nuanțe specifice – foarte interesante, de altfel, din punct de vedere social-cultural – care învederează elaborarea unor studii de amploare specializate pe proiecte regionale. Cercetătoarea Cristina Rișcuța și-a canalizat eforturile în această direcție, reconstituind în amănunțime, cu succes, evoluția minelor și instalațiilor de prelucrare din împrejurimile Roșiei Montane, străveche zonă minieră datând încă din antichitate. Drept urmare, autoarea consideră necesară o scurtă incursiune istorică, pentru a face într-adevăr inteligibilă importanța și ponderea exploatărilor de la Roșia Montană în mineritul aurifer românesc. Reiese că încă în secolul al XIX-lea statul a ajuns să dețină rolul preponderent în zona Roșia Montană. După anul 1918 statul român a preluat aceste exploatări și autoarea reconstituie cu

mult interes mai întâi procesul de reorganizare și refacere postbelică, mai apoi tendințele sporite de dezvoltare, prin asigurarea unor dotări tehnice de amploare. Se remarcă în acest sens că o deosebită importanță a jucat în ameliorarea prelucrării minereurilor înlocuirea procedului de stampare-amalgamare, prin cea de flotație, datorită căruia procentul de extracție a metalelor prețioase a crescut de la circa 60% la 80-90%. Drept urmare, și producția de aur a crescut de la circa 20 kg la peste 100 kg, iar cea de argint de la aproximativ 10 kg la mai mult de 50 kg după Primul Război Mondial. Autoarea precizează că, pe lângă perfecționarea procedeele tehnologice, un rol important jucat în creșterea producției de aur și politica achizițiilor practică de către guverne, care au stimulat extracția prin prețuri tot mai avantajoase la cumpărare. Autoarea nu se rezumă la prezentarea întreprinderilor de stat, ci își extinde atenția asupra tuturor agenților economici implicați în extracția metalelor nobile. Realizează astfel un tablou complex, în care statul, exploatăările capitaliste particulare, micii producători asociați sau particulari sunt înfățișați în plină acțiune de exploatare a resurselor miniere, dar cu impact asupra întregii economii naționale românești. Principalul factor economic era însă Regia Întreprinderilor Miniere și Metalurgice ale Statului din Ardeal (R.I.M.M.A.) constituită în anul 1930. Autoarea remarcă și prezența Societății „Mica” în zona Roșiei Montane, cooperarea ei cu exploatăările statului.

Extinzându-și aria de cercetare, autoarea se implică în egală măsură în reconstituirea peisajului social-uman al zonei miniere Roșia Montană, îndreptându-și atenția cu precădere asupra angajaților minelor statului, în număr de circa 300-400 de muncitori și aproximativ 20-30 de funcționari și cadre tehnice. Reiese că statul român a încercat să asigure condiții satisfăcătoare de activitate salariaților săi, pe lângă aceasta a încercat să angajeze cât mai mulți lucrători din zona Munților Apuseni pentru a ameliora situația social-economică pe plan regional. Evoluția contractelor colective de muncă este urmărită cu atenție, în primul rând sistemul de salarizare, în funcție de conjunctura economică. Problema timpului de muncă era de asemenea de mare actualitate, în condițiile în care mulți lucrători de la sate petreceau un timp îndelungat pe drum, către locul de muncă. Condițiile reale de activitate la locul de muncă erau foarte dificile, cu implicații grave asupra sănătății, astfel încât asigurările sociale reprezentau o preocupare prioritară pentru desfășurarea îngrijirilor medicale la costuri cât mai scăzute. Autoarea constată că un rol însemnat în ușurarea condițiilor de existență ale angajaților statului a jucat și Casa de Credit și Ajutor, care în 1937 a fost înscrisă ca persoană juridică. Un rol și mai însemnat a jucat probabil sistemul de aprovizionare a salariaților publici cu produse alimentare și industriale, la prețuri avantajoase, de la magazia întreprinderii de stat, cunoscut în limbajul cotidian sub numele de „Consum.” De aici atenția autoarei se extinde la toate nivelurile, incluzând aspectele culturale, pregătirea școlară și profesională. Factori de cultură ca biblioteca locală, cinematograful, Societatea muzicală a salariaților sunt scoși, de asemenea, în evidență. Descrierea minuțioasă a vieții economice, sociale și culturale din zona Roșia Montană se încheie cu prezentarea procesului de naționalizare din anul 1948, care a transferat toate formele organizaționale sub autoritatea statului comunist. Peisajul vieții economice din regiune este foarte bine întregit prin numeroase hărți și imagini fotografice de epocă, deosebit de sugestive, de altfel. Gradul de accesibilitate a întregii lucrări sporește în mare măsură prin faptul că este editată în paralel în limba engleză. În acest fel, cercetătoarea Cristina Rîșcuța face posibil ca percepția asupra regiunii miniere Roșia Montană să străbată spre aria culturală europeană.

Ludovic Báthory

Földes GYÖRGY, *Magyarország, Románia és a nemzeti kérdés 1956-1989*, Budapest, Napvilág Kiadó, 2007 (Traducere în limba română: *Ungaria, România și problema națională 1956-1989*), 562 pag.

Autorul acestei monografii dorește să răspundă la multe întrebări văzute prin prisma problematicei naționale, reușind să ne ofere o imagine mult mai complexă. El face o prezentare succintă a rivalității în construirea strategiei naționale a celor două state vecine, înfățișează linia